

ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin
fundacja.wor@gmail.com
wolnoscodreligii.pl
NIP: 7123267431
KRS: 0000403073

FUNDACJA
WOLNOŚĆ
OD RELIGII

Lublin, 22 listopada 2018 r.

Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Na podstawie art. 9 ust. 1 Ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka oraz zgodnie z art. 10 i art. 10a Ustawy, zwracam się z wnioskiem o zajęcie stanowiska i podjęcie działań przez Rzecznika w kwestii zgodności z prawami dziecka i zasadami niedyskryminacji sposobu organizowania lekcji etyki w szkołach publicznych w grupach międzyszkolnych.

Fundacja Wolność od Religii otrzymuje zgłoszenia od zaniepokojonych rodziców uczniów, którzy zdecydowali o zapisaniu dzieci na lekcje etyki, że ze względu na niewielką liczbę chętnych organ prowadzący szkołę organizuje etykę w grupach międzyszkolnych. Sytuacja ta jest dopuszczalna przez prawo i w przypadku dochowania staranności i dobrej woli dyrektorów szkół jest rozwiązaniem akceptowalnym. W większości sytuacji jednak obowiązkiem odprowadzenia ucznia na lekcje i przyprowadzenia go po zajęciach do domu (lub do świetlicy szkoły macierzystej) obarcza się rodziców dzieci. Jak można się domyślać, w praktyce uniemożliwia to korzystanie tym uczniom z udziału w zajęciach etyki, ponieważ pracujący zawodowo rodzice nie są w stanie zwalniać się z pracy dwa razy w tygodniu w celu zaprowadzenia dziecka na etykę i odebrania go po zajęciach, szczególnie że zajęcia te organizowane są z reguły we wczesnych godzinach popołudniowych np. o godz. 13.00.

Przepisy prawa oświatowego nie regulują kwestii przyprowadzania, odprowadzania dzieci na zajęcia, jednakże rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach w § 2 zobowiązuje dyrektora do zapewnienia bezpiecznych i

higienicznych warunków pobytu w szkole, a także organizowanych przez szkołę zajęciach, również tych poza obiektami należącymi do tych jednostek.

W jednej z ostatnio zgłoszonych do Fundacji spraw, 7-letni uczeń pierwszej klasy szkoły podstawowej musi być odbierany przez rodzica ze świetlicy szkolnej w placówce do której uczęszcza, odprowadzany przez niego na lekcje do innej szkoły oddalonej o ok. 1 km., a następnie po lekcji przyprowadzany z powrotem do świetlicy szkoły macierzystej, gdyż szkoła, w której organizowane są lekcje etyki nie zgadza się na zapewnienie opieki świetlicowej. Dyrektor szkoły macierzystej nie wyraża zgody na to, aby odprowadzaniem dziecka na lekcje etyki zajął się personel szkolny np. nauczyciel świetlicy. Rodzicowi proponuje się, aby ten przejął na piśmie obowiązek opieki nad dzieckiem podczas odprowadzania i przyprowadzania z lekcji etyki. Niestety takie rozwiązanie, w praktyce sprowadza się do rezygnacji z udziału w lekcjach etyki i oznacza pozorny wybór udziału w tych zajęciach, a także dyskryminację i nierówne traktowanie uczniów zainteresowanych udziałem w lekcjach etyki lub/i religii. Takie przypadki w skali całego kraju nie są zjawiskiem odosobnionym i wyjątkowym.

W uzasadnieniu do projektu zmian Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2014 roku dot. Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku w sprawie nauki religii, w związku z nową treścią § 2 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, (z którego usunięto limit 3 uczniów jako minimalny w grupie nauczania religii lub etyki) stwierdzono: „wprowadzenie tej zmiany pozwoli zapewnić naukę etyki każdemu uczniowi zainteresowanemu udziałem w zajęciach z tego przedmiotu, eliminując jednocześnie wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka przypadki odmowy zorganizowania lekcji etyki ze względu na brak wymaganej liczby uczniów.”

Zgodnie z oświadczeniem MEN opublikowanym na stronie www ministerstwa w dniu 16 marca 2014 roku: „Szkoła organizuje zajęcia z religii (określonego wyznania) i etyki w klasach (oddziałach) lub grupach międzyklasowych (międzyoddziałowych), gdy otrzyma co najmniej siedem zgłoszeń dotyczących danego przedmiotu. Zgodnie z przywołanymi przepisami szkoła ma obowiązek zorganizowania lekcji religii lub etyki dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów danej klasy lub oddziału. Jeśli w szkole zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów, dyrektor szkoły przekazuje oświadczenia organowi prowadzącemu, który organizuje odpowiednio zajęcia z etyki w grupach międzyszkolnych oraz zajęcia z religii - w porozumieniu władzami zwierzchnimi kościoła lub związku wyznaniowego - w pozaszkolnych punktach katechetycznych.

W celu ułatwienia organizacji nauczania etyki w szkole zaleca się, aby w przypadku niewielkiej liczby uczniów wybierających etykę stosować rozwiązania organizacyjne umożliwiające prowadzenie zajęć w grupach różnowiekowych, łączących uczniów z całego etapu edukacyjnego. W takim przypadku treści nauczania etyki powinny być podzielone na moduły nadające się do realizowania w dowolnej kolejności. Pozwoli to skonstruować ofertę nauczania etyki w każdej szkole, nawet wtedy, gdy liczba uczniów wybierających etykę jest niewielka. W przypadku większej liczby uczniów wybierających etykę zaleca się, aby szkoła realizowała zajęcia w grupach łączących uczniów z jednego rocznika.

Od 1 września 2014 r. przestaje obowiązywać dotychczasowe ograniczenie co najmniej trzech uczniów, dla których organ prowadzący tworzy grupę międzyszkolną lub pozaszkolny punkt katechetyczny. **Oznacza to, że zajęcia z etyki lub religii (określonego wyznania) są organizowane nawet dla jednego ucznia. W takim przypadku wskazane jest, aby zajęcia z**

etyki odbywały się w szkole, w której uczeń ten spełnia obowiązek szkolny lub obowiązek nauki."

W 2015 roku na zlecenie Rzecznika Praw Obywatelskich został przygotowany i opublikowany raport na podstawie badania „Dostępność lekcji religii mniejszościowych i lekcji etyki w ramach systemu edukacji szkolnej”. Rzecznik Praw Obywatelskich uznał za przejaw dyskryminacji w dostępie do lekcji etyki:

„Negatywną reakcją na zgłoszenie chęci udziału w lekcjach etyki przez rodziców, młodzież i dzieci; odmowę organizacji lekcji etyki ze względu na małą liczbę chętnych, odmowę zorganizowania lekcji etyki ze względu na brak nauczyciela, brak funduszy lub z innych powodów; organizowanie lekcji etyki w godzinach w placówkach utrudniających uczestnictwo w lekcji, np. poza standardowymi godzinami lekcyjnymi, w placówkach międzyszkolnych oddalonych od miejsca zamieszkania ucznia; nieinformowanie o możliwości wyboru etyki, niewpisywanie lekcji etyki do planu zajęć szkolnych, opóźnianie uruchomienia zajęć z etyki względem początku roku szkolnego.”

Ponadto w dniu 20 września 2018r. Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Minister Edukacji Narodowej Anny Zalewskiej o usunięcie wszelkich barier w dostępie do lekcji religii mniejszościowych lub lekcji etyki, czy też nierówne traktowanie uczniów nieuczestniczących na lekcje religii w szkole, gdyż stanowią one przejawy dyskryminacji ze względu na religię i światopogląd w obszarze edukacji.

Rzecznik ponownie zwrócił się do MEN o nowelizację rozporządzenia z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach szkołach m.in. prosząc o to aby na dyrektorów szkół nałożono obowiązek informowania rodziców i uczniów o możliwości i zasadach organizacji lekcji religii lub lekcji etyki.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 Ustawy, Rzecznik podejmuje działania przewidziane w ustawie z własnej inicjatywy, biorąc pod uwagę w szczególności informacje pochodzące od obywateli lub ich organizacji, wskazujące na naruszanie praw lub dobra dziecka. Niewątpliwie w przedmiotowej sprawie zaistniała podstawa do podjęcia działań przez Rzecznika, bowiem wyżej wskazane praktyki naruszają prawa dziecka do swobody wyznania i niedyskryminacji w tym zakresie, a także prawa rodziców względem dzieci do wychowywania ich zgodnie z własnymi przekonaniami.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę o zajęcie stanowiska przez Rzecznika Praw Dziecka co do poruszonej kwestii, a także podjęcie dalszych działań zmierzających do wprowadzenia prawa, które realnie zapobiega dyskryminacji dzieci chcących uczestniczyć w lekcjach etyki.

Dorota Wójcik
prezeska zarządu